

РОЗДІЛ III. ПРОБЛЕМИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

УДК 378.147:351.74-051

Юрій Бережний

ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький
державний педагогічний університет

імені Григорія Сковороди»

ORCID ID 0000-0003-2249-4403

DOI 10.24139/2312-5993/2019.07/153-162

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВДОСКОНАЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

У статті розглянуто особливості підготовки майбутніх фахівців правоохоронних органів до професійного самовдосконалення. Автор переконливо доводить, що оптимізації процесу формування готовності майбутніх фахівців правоохоронних органів до професійного самовдосконалення сприяє впровадження належних педагогічних умов, серед яких: забезпечення позитивної мотивації та потреби у професійному самовдосконаленні майбутніх фахівців правоохоронних органів; конструювання змісту навчального матеріалу, який орієнтує майбутніх фахівців правоохоронних органів на самовдосконалення; створення розвивального, освітнього, соціально-психологічного простору з використанням сучасних інноваційних технологій та інтегративний підхід до організації й проведення практики.

Ключові слова: професійне самовдосконалення, майбутні фахівці, правоохоронні органи, освітній процес, педагогічні умови, саморозвиток, мотивація, оптимізація професійної підготовки.

Постановка проблеми. Нині суспільство має запити на професіоналів, що відрізняються високим рівнем теоретико-практичної готовності, необхідними морально-етичними характеристиками, здатністю до безперервного їх удосконалення, підвищення рівня власної фахової компетентності, чутливістю до очікувань соціуму. Водночас невпинно зростають вимоги до професійної та особистісної підготовки фахівців, загострюються протиріччя між потребами суспільства у працівниках, скерованих на постійне покращення фахової діяльності, і недостатньою розробленістю теоретичних та методичних засад вироблення готовності до їхнього самовдосконалення (Квас, 2015, с. 120-123).

У цьому зв'язку виняткового значення набуває питання підготовки майбутніх фахівців правоохоронних органів до професійного самовдосконалення: формування в них позитивної мотивації, розуміння сутності та шляхів фахового розвитку, усвідомлення його ролі в особистісній самореалізації й підвищенні престижу професії загалом. Сказане має сприяти становленню майбутнього фахівця правоохоронних органів, що є для сучасників еталоном моральності, зразком громадянськості, толерантності й високої духовності.

Поряд із цим існує низка недоліків, які спонукають до внесення істотних змін у професійну підготовку сучасного правоохоронця, а саме: 1) у змісті підготовки майбутніх працівників органів внутрішніх справ, діяльність яких має соціально-педагогічний характер, недостатньо представлені навчальні курси та дисципліни названого спрямування, а останні забезпечили б засвоєння студентами необхідних знань, умінь і навичок, які допомагають фахівцю на належному рівні виконувати посадові обов'язки, взаємодіяти з представниками різних груп населення; 2) традиційно навчальний процес зорієнтований здебільшого на репродуктивне засвоєння знань та вмінь, а не на опанування узагальнених, універсальних методів і прийомів майбутньої професійної діяльності, варіативне застосування яких доречно під час зміни соціальних умов або умов діяльності; 3) організація процесу навчання майбутніх працівників органів внутрішніх справ спирається в основному на традиційні методи й форми викладання навчального матеріалу; вони дають змогу виробити систему знань, але не здатні сприяти ефективному формуванню вмінь та навичок, необхідних для якнайкращого виконання професійних обов'язків, а також недостатньо забезпечують виховання в майбутніх фахівців важливих особистісних якостей та характеристик (Федоренко, 2013, с. 273-279).

Не викликає сумніву те, що якість і результативність професійної діяльності працівників правоохоронних органів тісно пов'язана з активізацією їхнього професійного самовдосконалення ще на етапі навчання майбутніх фахівців. Сказане набуває сьогодні особливого значення й посідає визначальне місце в теорії та практиці сучасної професійної освіти.

Аналіз актуальних досліджень. Ідеї самовдосконалення активно висвітлювалися відомими педагогами (А. Макаренко, М. Монтесорі, А. Мудрик, В. Сухомлинський, К. Ушинський та ін.). Сучасні педагоги й методисти також послідовно розкривають проблему самовдосконалення (Г. Андрєєва, І. Бех, Л. Божович, Л. Виготський, А. Капська і т.д.). Проблема професійного самовдосконалення є предметом вивчення в низці дисертаційних досліджень. Наприклад, питання професійного самовдосконалення майбутніх фахівців привертає увагу таких учених, як: О. Діденко, Л. Дудікова, Р. Загнибіда, В. Купрієвич та ін.

Мета статті – визначити й обґрунтувати педагогічні умови професійного самовдосконалення майбутніх фахівців правоохоронних органів.

Методи дослідження: теоретичний аналіз наукової літератури, пов'язаної з професійною підготовкою правоохоронців; аналіз методичних публікацій та засобів навчання під кутом зору порушеної проблеми; відкрите спостереження за процесом професійної підготовки майбутніх фахівців правоохоронних органів у закладах вищої освіти Міністерства внутрішніх справ України тощо.

Виклад основного матеріалу. Пошук теоретичних засад визначення й обґрунтування педагогічних умов формування професійного самовдосконалення майбутніх фахівців правоохоронних органів передбачає всебічне вивчення названого феномена: його змісту, структури, етапів та методологічних підходів до вироблення названої професійно-особистісної якості працівників у процесі підготовки.

Перш за все, необхідно з'ясувати значення таких понять, як «умова» й «педагогічна умова». Великий тлумачний словник сучасної української мови засвідчує, що лексема «умова» має декілька значень, а саме: це «необхідна обставина, котра уможливорює здійснення, створення, утворення чого-небудь або сприяє чомусь; обставини, особливість реальної дійсності, за яких відбувається або здійснюється що-небудь; правила, що існують або запроваджені в тій чи іншій діяльності, галузі життя, забезпечують її нормальну роботу; сукупність даних, положення, котрі лежать в основі чого-небудь (*Великий тлумачний словник сучасної української мови*, 2001, с. 506). Водночас, за педагогічним словником, термін «педагогічна умова» визначається як «певна обставина чи обстановка, яка впливає на формування та розвиток педагогічних явищ, процесів, систем, якостей особистості» (*Педагогічний словник*, 2001), с. 97). Український педагогічний словник визначає термін «педагогічна умова» таким чином: «певна обставина чи обстановка, що впливає на формування та розвиток педагогічних явищ, процесів, систем, якостей особистості» (Гончаренко, 1997). У контексті нашого дослідження розуміємо педагогічні умови як обставини, від яких залежить ефективність функціонування системи формування в майбутніх фахівців правоохоронних органів готовності до професійного самовдосконалення.

Ґрунтовний аналіз наукових праць В. Бондаренко, Є. Гаркавцева, Р. Троцького, І. Михайліченко доводить, що проблема виявлення та обґрунтування педагогічних умов професійного самовдосконалення майбутніх фахівців правоохоронних органів у закладах вищої освіти Міністерства внутрішніх справ України є актуальною. Так, на думку В. Бондаренко, у професійній підготовці майбутніх працівників патрульної поліції найефективнішими будуть такі педагогічні умови: формування у слухачів мотивації до навчання, підвищення рівня власної професійної підготовленості й самовдосконалення; належний рівень матеріально-технічного забезпечення освітнього процесу; практична спрямованість освітнього процесу; професійна компетентність викладачів та інструкторів; залучення слухачів до активної позанавчальної діяльності професійно-практичної спрямованості. Погоджуємося з позицією автора, за якою педагогічними умовами професійної підготовки майбутнього працівника патрульної поліції є спеціально створені обставини, дії і взаємодії суб'єктів освітнього процесу, що реалізуються в межах педагогічного процесу, пов'язані зі специфікою функціонування центрів первинної професійної

підготовки поліцейських та відділів професійного навчання управлінської патрульної поліції (Бондаренко, 2019).

Своєю чергою, Є. Гаркавцев досліджує педагогічні умови формування професійної надійності майбутніх працівників органів внутрішніх справ, зокрема: спрямованість освітнього процесу на формування мотивації до професійної діяльності як основи для набуття професійної надійності; орієнтація змісту нормативних дисциплін професійної підготовки на вироблення професійної надійності майбутніх працівників органів внутрішніх справ; використання в навчальному процесі активних форм, методів та інноваційних засобів, що забезпечують моделювання ситуацій, основоположних для становлення професійної надійності (Гаркавцев, 2015).

Натомість Р. Троцький, досліджуючи формування готовності до управлінської діяльності у професійній підготовці курсантів закладів вищої освіти Міністерства внутрішніх справ України, пропонує такі організаційно-педагогічні умови, як: оновлення змісту, форм і методів фахової підготовки; активізація науково-дослідницької та самостійної роботи; розроблення навчально-методичного супроводу формування готовності до управлінської діяльності курсантів у процесі фахової підготовки (Троцький, 2018).

Як стверджує І. Михайліченко, педагогічними умовами формування професійної культури в процесі соціалізації є створення в структурі органів внутрішніх справ цілісної системи виховних впливів, скерованої на розвиток у правоохоронця ієрархічної соціально спрямованої структури особистісних потреб, відповідної професійної мотивації, трансформацію служіння та цінностей професійної субкультури в сенс життя професіонала, утворення діалектичної єдності орієнтації на професійне й особистісне самовдосконалення для самореалізації в професії. Автор переконаний, що умовами оптимізації цього процесу є: 1) застосування у вихованні положень педагогічної акмеології та аксіології; 2) стимулювання комунікативної взаємодії в підрозділах, яка транслює й інтеріоризує норми, традиції і цінності соціально-професійної групи; 3) залучення правоохоронців до соціальної роботи, участі у спортивних, культурно-масових, дозвіллевих заходах; 4) забезпечення належного опанування кожним працівником соціально-професійної ролі, досягнення відповідного соціального та професійного статусу (Михайліченко, 2004, с. 13).

До провідних імовірних підстав професійного становлення фахівців правоохоронних органів В. Отрешко відносить низку соціально-педагогічних умов, чільне місце серед яких, на думку дослідника, посідає особистісно орієнтований підхід до організації процесу професійної підготовки. Особистісно орієнтований підхід у системі правоохоронних органів, за словами вченого, допомагає індивідуалізувати процес професійного становлення, урахувати індивідуальні психологічні особливості співробітників, удосконалити їхній освітній і культурний рівні.

Зауважимо, що визначальною рисою особистісно орієнтованого підходу в системі правоохоронних органів вважається його гнучка технологічна основа. Остання дає змогу якнайшвидше, з мінімальними матеріальними й енергетичними витратами надати соціально-педагогічну підтримку співробітникам з метою усунення об'єктивних та суб'єктивних складнощів. Водночас, крім особистісно орієнтованого підходу, В. Отрешко однією з найважливіших соціально-педагогічних умов професійного становлення фахівців правоохоронних органів називає психолого-педагогічну підтримку як шлях реалізації нових технологій, скерованих на професійний розвиток правоохоронців України. Основоположними засадами психолого-педагогічної підтримки в правоохоронних органах, як зауважує науковець, є уявлення про життя й здоров'я фахівця, що становить найвищу цінність, а отже, підтримкою вважається діяльність, що забезпечує їх збереження (Отрешко, 2004).

При цьому І. Жукевич обґрунтовує такі педагогічні умови формування в курсантів закладів вищої освіти системи Міністерства внутрішніх справ України готовності до самоосвіти, як: «розвиток мотивації майбутніх правоохоронців до самоосвіти; формування інформаційної компетентності курсантів; підвищення ефективності організації самостійної роботи курсантів; актуалізація самовиховання в навчально-виховному процесі (Жукевич, 2016).

Завдання результативного формування здатності до професійного самовдосконалення майбутніх фахівців правоохоронних органів вимагає пошуку педагогічних умов, які забезпечать ефективність цього процесу й водночас оптимізують систему професійної підготовки. На наш погляд, такими умовами можуть бути: вироблення позитивної мотивації й потреби в професійному самовдосконаленні майбутніх фахівців правоохоронних органів; структурування навчального матеріалу для спрямування майбутніх фахівців правоохоронних органів на самовдосконалення; використання сучасних інноваційних технологій з метою створення розвивального, освітнього, соціально-психологічного простору; інтегративний підхід до організації і проведення практики.

На основі ретельного вивчення комплексу наукових праць, що розкривають першу педагогічну умову – забезпечення позитивної мотивації та потреби у професійному самовдосконаленні майбутніх фахівців правоохоронних органів, - ми зробили спробу довести, що усвідомлення особистістю невідповідності власних якостей вимогам професії пришвидшує активну професійну діяльність, спрямовує її на досягнення успіху, тобто - на професійне самовдосконалення. Освітньо-кваліфікаційні характеристики випускників, зокрема майбутніх фахівців правоохоронних органів, обов'язково включають здатність особистості безперервно підвищувати рівень власної професійної діяльності, самостійно вдосконалювати якість

професійної компетентності і фахових навичок. Це потребує розуміння мотивів подальшого професійного самовдосконалення.

Як відомо, процес самовдосконалення фахівця потребує врахування ціннісних орієнтацій, соціальних настанов, ідеалів, мотивації й цілей особистості, які, своєю чергою, передбачають сформованість позитивної мотивації до професійної діяльності, що забезпечує надійне підґрунтя професійного самовдосконалення майбутніх працівників правоохоронних органів.

Важливим складником фахової підготовки майбутніх фахівців правоохоронних органів у закладах вищої освіти, на думку Л. Леженіної, є активна участь студентів у професійно орієнтованих тренінгах, що мають за мету формування їхньої комунікативної та емоційної компетентності, стресостійкості, ціннісно-сислової сфери тощо (Леженіна, 2019, с. 184-193).

Неабиякого значення в освітньому процесі набуває розбудова та вдосконалення комплексної мотиваційної системи майбутніх фахівців правоохоронних органів, в основу якої покладено вироблення відповідних ціннісних орієнтацій, а також потреби в професійному самовдосконаленні. Дієвим засобом досягнення поставленої мети вважається застосування в навчанні інноваційного методичного інструментарію.

Відчутна перебудова правової системи України викликала до життя необхідність у фахівцях із сучасною системою знань і практичних умінь за обраною спеціальністю, активним прагненням до результативної фахової самореалізації, позитивним ставленням до себе як до професіонала, а також усвідомленням професійної честі (Костащук, 2019; Шевченко та Шломін, 2019, с. 321-326). Це підтверджує доцільність другої педагогічної умови, тобто конструювання змісту навчального матеріалу, який скеровує майбутніх фахівців правоохоронних органів на самовдосконалення.

Зауважимо, що наслідком навчання в закладах вищої освіти Міністерства внутрішніх справ України повинна стати підготовка висококваліфікованих правоохоронців, здатних ефективно діяти в правоохоронній галузі, готових творчо застосовувати набуті знання і вміння, конструктивно використовувати потенціал, природу і зміст основних правових інститутів, дотримуватися меж правового регулювання, забезпечувати громадську безпеку й порядок. Традиційно визначальним елементом освітнього процесу в закладах вищої освіти системи МВС України є змістовий компонент, що являє собою комплекс навчальних дисциплін, відображених у робочих навчальних планах та програмах. На наш погляд, фахову підготовку майбутніх працівників правоохоронних органів можна оптимізувати, якщо зорієнтувати зміст навчального матеріалу дисциплін професійної підготовки на формування готовності до самовдосконалення.

Ще однією, третьою, педагогічною умовою є створення розвивального, освітнього, соціально-психологічного простору з використанням сучасних інноваційних технологій. Щоб створити у процесі

професійної підготовки майбутніх фахівців правоохоронних органів середовище, максимально наближене до їхньої реальної професійної діяльності, необхідно застосувати широкий спектр форм і методів навчання, які вимагають вирішення проблемних професійних ситуацій, а саме: проблемних лекцій, професійно-ділових, рольових, організаційно-діяльнісних ігор, моделювання різноманітних обставин діяльності. Водночас на практичних заняттях доречними вважаємо типові й нетипові для діяльності фахівця практичні ситуації, покликані навчити студентів здійснювати ситуативний аналіз, закріпити навички особистісно-професійної рефлексії (Леженіна, 2019).

Насамкінець варто сказати про важливість четвертої педагогічної умови - інтегративного підходу до організації і проведення практики. Як відомо, у системі професійної підготовки фахівців особливе місце посідає особистий досвід безпосередньої фахової діяльності студентів, набутий у ході їхньої практики, що націлює на апробацію наявних спеціальних знань та вмінь (Швець, 2014, с. 300-304). Модернізувати практичний складник фахової підготовки правоохоронців дає змогу врахування запитів сучасного суспільства, очікувань щодо їхньої готовності професійно реагувати на виклики часу, оперативно оновлювати арсенал власних знань і вмінь у відповідь на складність та нестандартність нових завдань.

Висновки. Отже, пошук шляхів оптимізації процесу формування готовності майбутніх фахівців правоохоронних органів до професійного самовдосконалення тісно пов'язаний із упровадженням низки відповідних педагогічних умов, серед яких дослідники називають: створення соціально-психологічного середовища, розвиток мотивації до професійного самовдосконалення, педагогічне керівництво професійним самовдосконаленням з урахуванням індивідуально-психологічних особливостей особистості, саморозвиток тощо. Першорядними педагогічними умовами професійного самовдосконалення майбутніх фахівців правоохоронних органів, на нашу думку, є забезпечення позитивної мотивації та потреби у професійному самовдосконаленні майбутніх правоохоронців; конструювання змісту навчального матеріалу, що орієнтує їх на самовдосконалення; створення розвивального, освітнього, соціально-психологічного простору з використанням сучасних інноваційних технологій, а також інтегративний підхід до організації і проведення практики.

Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо в розробленні методики впровадження запропонованих педагогічних умов професійного самовдосконалення майбутніх фахівців правоохоронних органів у систему фахової підготовки поліцейських.

ЛІТЕРАТУРА

Бондаренко, В. В. (2019). *Теоретичні і методичні основи професійної підготовки майбутніх працівників патрульної поліції* (дис. ... док. пед. наук:

- 13.00.04). Чернігів (Bondarenko, V. V. *Theoretical and methodological bases of professional training of future patrol officers* (PhD thesis). Chernihiv).
- Великий тлумачний словник сучасної української мови (2001), уклад. і ред. В.Т. Бусел. К., Ірпінь: Перун (*The Great Interpretive Dictionary of Modern Ukrainian* (2001). V.T. Busel (Ed). K., Irpin: Perun).
- Гаркавцев, Є. І. (2015). *Педагогічні умови формування професійної надійності майбутніх працівників органів внутрішніх справ* (дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04). Дніпропетровськ (Harkavtsev, Ye. I. (2015). *Pedagogical conditions for the formation of professional reliability of future law-enforcement employees* (PhD thesis). Dnipropetrovsk).
- Гончаренко, С. У. (1997). *Український педагогічний словник*. К.: Либідь (Honcharenko, S. U. (1997). *Ukrainian Pedagogical Dictionary*. K.: Lybid).
- Жукевич, І. П. (2016). *Формування готовності до самоосвіти курсантів вищих навчальних закладів системи МВС України* (автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04). Переяслав-Хмельницький (Zhukevych, I. P. (2016). *Formation of readiness for self-education of cadets of higher education institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine* (PhD thesis). Pereiaslav-Khmelnytskyi).
- Квас, В. М. (2015). Проблема формування готовності майбутніх учителів до професійного самовдосконалення. *Наукові записки КДПУ. Серія: Педагогічні науки*, 141, ч. 2, 120-123 (Kvas, V. M. (2015). The problem of forming the readiness of future teachers for professional self-improvement. *Scientific Notes of KSPU. Series: Pedagogical Sciences*, 141, Part 2, 120-123).
- Костащук, О. (2019). Виховання професійної честі майбутнього вчителя в умовах проходження педагогічної практики. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2 (86), 47-53 (Kostashchuk, O. (2019). Upbringing of the professional honor of the future teacher in the conditions of passing pedagogical practice. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 2 (86), 47-53).
- Леженіна, Л. М. (2019). Напрямки формування професійно важливих якостей особистості у майбутніх працівників слідчого апарату правоохоронних органів України. *Вісник ХНПУ імені Г.С. Сковороди «Психологія»*, 57, 184-193 (Lezhenina, L. M. (2019). Directions of formation of professionally important personality traits of future employees of the law enforcement agencies of Ukraine. *Bulletin of KhNPU named after Hryhorii Skovoroda "Psychology"*, 57, 184-193).
- Михайліченко, І. В. (2004). *Педагогічні умови формування професійної культури працівників органів внутрішніх справ* (автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04). Кіровоград (Mykhailichenko, I. V. (2004). *Pedagogical conditions for the formation of professional culture of law enforcement officers* (PhD thesis abstract). Kirovohrad).
- Отрешко, В. С. (2004). *Соціально-педагогічні умови професійного становлення працівника правоохоронних органів на початковому етапі службової кар'єри* (дис... канд. пед. наук: 13.00.05). Луганськ (Otrushko, V. S. (2004). *Social and pedagogical conditions of professional formation of a law enforcement officer at the initial stage of a career* (PhD thesis). Luhansk).
- Педагогічний словник* (2001). К.: Педагогічна думка (*Pedagogical Dictionary* (2001). K.: Pedagogical Thought).
- Троцький, Р. С. (2018). *Формування готовності до управлінської діяльності курсантів вищих навчальних закладів МВС України у фаховій підготовці* (автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04). Київ (Trotskyi, R. S. (2018). *Formation of readiness for management activity of cadets of higher educational establishments of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine in the professional training* (PhD thesis). Kyiv).

- Федоренко, О. І. (2013). До змісту понять «підготовка» та «готовність» до професійної діяльності майбутніх правоохоронців. *Проблеми екстремальної та кризової психології*, 14 (3), 273-279. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekp_2013_14%283%29_41 (Fedorenko, O. I. (2013). Towards the content of the concepts of "preparation" and "readiness" for the professional activity of future law enforcement officers. *Problems of extreme and crisis psychology*, 14 (3), 273-279. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekp_2013_14%283%29_41).
- Швецъ, Д. В. (2014). Компетентнісний підхід у фаховій підготовці майбутніх офіцерів МВС України до охорони й забезпечення громадського порядку. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія*, 41, 300-304 (Shvets, D. V. (2014). Competent approach in the professional training of future officers of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine to the protection and maintenance of public order. *Scientific notes of Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsiubynskyi. Series: Pedagogy and Psychology*, 41, 300-304).
- Шевченко, Л. О., Шломін, О. Ю. (2019). Специфіка професійного самоставлення працівників підрозділів превентивної діяльності національної поліції. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки»*, 1, 321-326 (Shevchenko, L. O., Shlomin, O. Yu. (2019). Specificity of professional self-assembly of employees of units of preventive activity of national police. *Scientific Bulletin of Kherson State University. Psychological Sciences Series*, 1, 321-326).

РЕЗЮМЕ

Бережной Юрий. Педагогические условия профессионального самосовершенствования будущих специалистов правоохранительных органов.

В статье рассмотрены особенности подготовки будущих специалистов правоохранительных органов к профессиональному самосовершенствованию. Автор доказывает, что оптимизации процесса формирования готовности будущих специалистов правоохранительных органов к профессиональному самосовершенствованию способствует внедрение надлежащих педагогических условий, среди которых: обеспечение положительной мотивации и потребности в профессиональном самосовершенствовании будущих специалистов правоохранительных органов; конструирование содержания учебного материала, которое ориентирует будущих специалистов правоохранительных органов на самосовершенствование; создание развивающего, образовательного, социально-психологического пространства с использованием современных инновационных технологий; интегративный подход к организации и проведению практики.

Ключевые слова: профессиональное самосовершенствование, будущие специалисты, правоохранительные органы, образовательный процесс, педагогические условия, саморазвитие, мотивация, оптимизация профессиональной подготовки.

SUMMARY

Berezhnyi Yurii. Pedagogical conditions of professional self-improvement of future law enforcement officers.

The article deals with peculiarities of training of future law enforcement specialists to the professional self-improvement. The relevance of research of the problem of selection and

realization of pedagogical conditions of professional self-improvement of future law enforcement specialists is determined. It is stated that the future law enforcement specialist should become a moral standard of a young person, an example of citizenship, tolerance and high spirituality.

The analysis of scientific and pedagogical sources shows a number of factors that cause the need to make significant changes in the training of the modern law enforcement specialists to the professional activity.

As a result of the research, pedagogical conditions are determined as the circumstances on which the effectiveness of the functioning of the system of formation of law enforcement specialists' readiness to the professional self-improvement depends. That is, the effectiveness and efficiency of the professional activity of law enforcement specialists depends to a large extent on the activation of the professional self-improvement of future specialists during training.

It is stated that optimization of the process of forming the readiness of future law enforcement specialists to the professional self-improvement promotes introduction of proper pedagogical conditions, among which the researchers name: creation of social and psychological environment, development of motivation to the professional self-improvement, pedagogical guidance of professional self-improvement taking into account the individual and psychological individual's characteristics, self-development, etc.

The following pedagogical conditions of the professional self-improvement of future law enforcement specialists are substantiated: ensuring positive motivation and need for professional self-improvement of future law enforcement specialists; constructing the content of educational material that guides future law enforcement specialists to self-improvement; creation of developmental, educational, social and psychological space with the use of modern innovative technologies; an integrative approach to organization and practice.

Key words: professional self-improvement, future specialists, law enforcement bodies, educational process, pedagogical conditions, self-development, motivation, optimization of professional training.

УДК 378:81'233+007-047.22]364-43

Людмила Березовська

«ДВНЗ Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»

ORCID ID 0000-0002-3032-7261

DOI 10.24139/2312-5993/2019.07/162-172

РІВНІ СФОРМОВАНОСТІ КОМУНІКАТИВНО-МОВЛЕННЕВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

У статті здійснено аналіз рівнів сформованості комунікативно-мовленневої компетентності майбутніх соціальних працівників у процесі фахової підготовки. Визначено діагностичний інструментарій, критерії, показники та рівні комунікативно-мовленневої компетентності майбутніх соціальних працівників.

Одержані в ході експерименту результати свідчать, що студенти експериментальної і контрольної груп виявляють у більшості задовільний і низький рівні сформованості комунікативно-мовленневої компетентності, що не відповідає вимогам фахової підготовки майбутніх соціальних працівників і потребує цілеспрямованої роботи під час формувального етапу експерименту з метою підвищення рівнів професійної, комунікативно-мовленневої компетентності в закладах вищої освіти.